ԱՐԵՎԱԲԵՐ

ՈՒՄՈՒՐԸ ՏԻՆԻՅԷ

ՎԷ ԻԼՄԻՅԷ ՎԷ ՓՕԼԻԹԻԳԻՅԷՅԷ ՏԱՒՐ ԳԱԶԷԹԱ

ՏԳՐ

Աւետաբեր հէր սալը կիւնիւ նէշը օլունուր։ Սէնէլիյի փէշին 1 ½ վէ ալթը այլդը ¾ մէճիտիյէ, վէ պէհէր նուսխէսի 40 փարայա տրը։ Ապոնէ եազըլմագ իչիւն մէքթուպ վէ ագչէ Իսթանպոլտա Ամէրիգան խանընտա Մր. Տուայթ խամինէ, վէ միւէլլիֆէ բաճի թահրիրաթ Մր. Կրին խամինէ կէօնտէրիլմէլի տիր։

Ն՝. 52

ԻՍԹԱՆԲՈԼ. ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 25. 1877.

ՃԻԼՏ Ի.

ՄԷՎԱՏՏԸ ՄԻՒՆՏԷՐԻՃԷ

1877 սէնէսինին խիթամը։ — Իսթար։ — Թէֆսիր։ — Իավիչէրա քէօյլիւլէրի։ —ՄէՏՏունիյէՏ։ — Փօլիթիգա հավատիսի։ —Մալիյէ վէ Ֆիւճճարիյէ։ — 1877 սէնէսի Աւետաբերինին պէնտլէրինին ֆիհրիսթի։

1877 ՍԷՆԷՍԻՆԻՆ ԽԻԹԱՄԸ

ԷՊԷՏԻԼԻԲՏԷ վագի օլան մէսքեանընմըզա տօղրու ճիւմլէմիզ պիրլիքտէ ալէատէվամ Եւրուիւմէքտէ իզ։ Նէ իչուկիւճիւմիւզ, նէ տօսթլարըմըզը թէմէննիյաթ վէ էմէլլէրի, նէ պաշդալարա ֆիատէլի օլմադ իչիւն մէրամ վէ խահիշիմիզ, վէշ հասըլ հիչ պիր շէյ օլ էպէտի մէսքեանընմըզա տօղրու հարէքէթ էթմէմիզի պիր ան մէն էտէպիլիր։ Հէր նէ դառար Ալլահա օլան վազիֆէլերիմիզին իճրասընտա գուսուր վէ իհմալ էթսէք, հէր նէ դառար սէմավաթա հիչ լիյադաթ վէ խաթիհդադըմըզ օլմադան, հէր նէ դառար էօլիւմ իչիւն թէառրիքեաթ կէօրմէյի տալա կէլմէյէճէք օլան միւնասիպ պիր վազիֆա թէէսիր տալսի էթսէք, եւնէ տալիմա նիհայէթսիզ մէսքեանընմըզա տօղրու եւրուիւմէքտէ իզ։

Ինանան նէ դառար զաիֆ պիր մախլուգ տուր։ Սէրվէթ եըզապիլիր, չէհրլէր պինա էտէպիլիր, տաղլարը ալթիւսթ էտէպիլիր, հիրֆէթ վէ սէնայէ միւթէալլիդ պէօյիւք էսէրլէր պրագապիլիր, լաքին տարը պադայա տօղրու քէնտի հարէքէթինի պիր ան պիլէ տուրտուրմադ։

Ինանընն էօմրիւ տալսի նէ դառար դբսա տրը։ Քէնտի էօմրիւնինին դբսալըղընը լայըգը վէճհ իւզրէ անտամադ իչիւն ինան օնու հալը միւսթադպէլի իլէ թալթպիդ էթմէյի տիր։ Հիսապսըզ տարլար կէչմիշտէն սոնկրա ինան քէնտինի էպէտի հայաթընն հէնկեամը սէպավէթինտէ կէօրտիւյիւ հալտէ, պու տիւնեատա կէչիրմիշ օլտուղու եւրմի, օթուզ, ղըրդ, էլլի, ալթմըշ եախսա եէթմիշ սէնէլիւք պիր միւատէթ օնա նէ դառար դբսա կէօրիւնէճէք տիր։ Պու ճիւմլէ իլէ պէրապէր պու տիւնեատա կէչիրտիյիմիզ դբսա էօմրիւմիւզ էպէտի հայաթըմըզընը նէ հալ ու քէյֆիյէթտէ կէչիրէճէյինի թային էտէր։ Պու միւթալէա նէ դառար մուհիմմ վէ ատէշէթլի պիր միւթալէա տրը։ Էյէր կիւնահտա տէվամ էտիպ թէվպէյի իհմալ էտէրսէք, ափվ օլունմագտըզընը էօլէճէյիզ, վէ Ալլահ պիզէ տարլարա էտիլիր կիպի մուամէլէ էտէճէք տիր։

ՔԷզալիք էպէտի հալիմիզ թէպտիլ օլունմայաճագ տրը, դիրա պիզի հիւքմ էտէճէք օլան Քրիստոս, «Հադդսըզլըգ էտէն Ուրիսատս, «Հադդսըզլըգ էթմէն, վէ սալհ օլան եւնէ սալհ օլսուն» (Յայտ. Իբ. 11) տէյիւ պույուրմուշ տուր։

Իմտի պու սէնէնին խիթամընտա նէ՞ հալտէ պուլունույօրուզ։ Էպէտի տիւնեայա կիթմէք իչիւն հալը հազրատա սէնէի տապղդէտէն տահա զիյատէ թէառրիքեաթ կէօրմիւշ միւիւզ։ Էօրմէք իչիւն շիմտի պիր սէնէ էվվէլէրինտէն տահա զիյատէ հաղը՞ մըյըզ։ Քրիստոսա տահա զիյատէ մուհապպէթիմիզ վա՞ր մը, վէ օնունլա պէրապէր օրմադ իչիւն շիմտի պիր սէնէ էվվէլէրինտէն զիյատէ արպու չէրկյօրմույուզ։ Ալլահ ինայէթ էմսէ իտի տէ, պու մուհիմմ սիւալլէր իւզէրինէ տէրինճէ միւթալէա էթտիքտէն սոնկրա, իչպու սիւալլէրէ էվէթ տէյիւ ճէվապ վերէպիլսէ իտի։ Սահիհ թէվպէ իլէ քէնտինէ տէօնմէք իչիւն Ալլահ պիզէ կարարը վէ ինայէթ էթսին։

«Գիւնէշէրիմիզին թառառընը պիզէ էօյլէ թալիմ էյլէ, քի դալզի հաքիմէ նակլ օլսըմ» (Սաղմ. Ղ. 12)։

Ի ԽԹԱՐ

Պու նուսխէ իլէ Թիւրքճէ Աւետաբերին 20ՆճՒ ճիլտի թէքմիլ օլուր։ Եէնի սէնէնին պիրինճի նուսխէսինի դապուլ էթմէյէնլէր պիր մէլի տիրլէր քի քէնտի սըփարըշլարը պիզէ վասըլ օլմամըշ տրը։

Ցօսթլարըմըզան չօղլարընը մուղայաղառա օլտուղլարընը վէ վաղթն առ խոյինի պիլիրիզ, լաքին ումարըզ քի տօսթլարըմըզ պէօյլէ պիր վաղթառա տախի քէնտի ղաղէթալարընտան մահրում դալմայաճաղլար։

Եէնի սէնէ վուղուառթը ադիմէ իլէ տօլու օլաճաղ տրը, վէ մէղբիւր վուղուառթան պիխապէր դալմադ պու մէմալիքին էհալիսինէ խայրլը օլմայաճաղ տրը։

Աւետաբեր պէօյիւք մէսաբիֆլէ թապ ու նէշր օլունույօր իսէ տէ, եէնէ փահառը ղայէթ ուճուղ տուր։ Պու սէպէպտէն մէմուլ էտերիզ քի Աւետաբերին միւշթէրիլէրի պու սէնէ տախի ղաղէթամըզա ադօնէ եաղըլմադա տայ ու հիմմէթ էտէճէքլէր։

ԹԷՖՍԻՐ

«Քէնդէն էլէ՝ ֆո՝ր, եօֆէրըրտա սէմատա է՝ա աշաղըրտա ղէմինտէ է՝ա ղէրէ ղէմինտէ սո՝ւլարտա պո՝ւլունան ղէյլէրտէն հէչ պիրինին սո՝ւրէրինի է՝ափմայտընը։ Անղէրէ սէճտէ սո՝ւ էպտիրի էրինճէյ՝ին, ղէրա պէն սէնին Ալլահըն Եհեովա պանատ պո՝ւղղ էտինէլէրտէն՝ ֆէտէրլէր կի՝ռանհընը օղը՝ւ՝ լարտա է՝ւլիանճէյ՝ վէ տէօրտէ՝ռճէյ՝ նէուլ ֆատար արայան ղայտ՝ը Ալլահ ըմ՝. վէ պէնի սէվիպ էմրլէրիմ հըֆղ էտէնլէրտէ պէն նէուլ ֆատար ինայէրի էտէրէմ» (Թուր. Ի. 4—6)։

Իշպու իբրինճի թէնպիհ էմր վէ ճէղա ու միւքեաֆաթատան իպարէթ օլան իբի մատատէյի հավի տիր։ Էմր իպատէթտէ սէմատա եախսա եէրտէ պուլունան հիչ պիր շէյին միւճէսսէմ եախսա միւնագդաշ սուրէթինին խթիմալի ճաիզ օլմասըղընը պէյան էտէր։ Կէօղէ կէօրիւնմէզ օլան Ալլահ տալա պիր շէյէ թէշպիհ օլունմայաճագ իտի, վէ անճագ պիր բուհ կիպի սէճտէ ու իպատէթ դըլընաճագ օլան Եհովանընը սուրէթի տէյիւ պիր շէյ եափըլմայաճագ վէ նադիր ու թէրսիմ օլունմայաճագ իտի։ Ինանանլար իպատէթի բուհանիյէտտէ միւճէսսէմ եախսա միւնագդաշ թատվիրլէր իսթիմալ էթմէյէ պիթթապի մէյյալ օլտուղլարընտան, Հադդ Թէալա հաղրէթլէրի թուրի Սինատա շէրիֆընը մուղատատէսինի վէրէրէք քէնտինի պէնի Իսրայէլէ իղհար էթտիյի վաղթ Իսրայէլիլէր սոնկրա սուրէթինի եափմասընընը տէյիւ սուրէթի եափըլըր պիր շէյ կէօրմէմէլէրի իչիւն մախսուս իհթիմամ էյլէտի։ Քիթապը մուղատատէսին պաշդա պիր մահալինտէ պու խուսուսատա մախսուս պիր թէնպիհ տահա պուլունուպ իբրինճի թէնպիհի իղահ էթմէյէ չօղ միւնասիպ տիր։ «Բապպ սիպէ ատէշ իչինտէն սէօյլէյիպ, սիպ քէլամ սէտասընը իչիթինիպ, ամմա պիր սուրէթ կէօրմէտինիպ, անճագ պիր սէտա իչիթինիպ։» «Իմտի քէնտինիպ զիյատէսիյլէ սիդդաթ էտինիպ, զիրա Բապպ սիպէ Հօրէպատէ ատէշ իչինտէն սէօյլէտիպ կիւնատ հիչ պիր սուրէթ կէօրմէտինիպ։» «Ադընընը, օմայա քի Ալլահընը Բապպըն սիպին իլէ ապա էյլէտիյի տհոը ունուատասընը, վէ քէնտինիպէ փութ, Եանի Ալլահն Բապպըն սանա նէհի էյլէտիյի շէյլէրին պիրինին սուրէթինի եափասընը» (Թէս. Դ. 12, 15, 23)։

Պու թէնպիհ իպատէթի բուհանիյէյ իսխալ օլունմասընը թադիրատ լինան, հայվանաթ, դուշլար, պալըդլար եախսա հաշէրաթ սուրէթլէրի եափըլմասընը նէհի էտէր տէյիւ զանն օլունմամալը տրը։ Հաթթա քէֆարէթկեահընը իբի ուճունտա պօնուրմադ իւզրէ ալթունտան իբի տատէա քէրուսիի սուրէթի եափմասը Մուսէսէ էմր օլունտու, վէ Սաղմանուն հէյբէլինտէ չէրիճ իչի օլարադ չիչէք, խուրմա ագաճը, քէրուսիլիր վէ սակրէ սուրէթլէրի պուլունուր իսի, վէ պադըրատան մամուլ օլան հավուղ եւնէ պադըրատան եափըմըզ օլան օն իբի էօքիւզլէր իւզէրինտէ տուրուր իսի։ Լաքին պունլարը հիչ պիրիսի իբինճի թէնպիհէ մուզայիր տէյիլ իսի, զիրա պունլար սուրէթլէրին եափըլմասընը նէհի էտէն պու թէնպիհին մագսէտինտէն խարիճ պիր մէրամա մէսնի եափըլմըշտր իսի։ Լաքին չէօրտէ եափըլան ալթուն պուզաղընը սուրէթի հէր նէ դառար Հադդ Ալլահն իզդէթի իչիւն եափըլըր իսկ տէ, իբինճի թէնպիհին լաֆզ ու մանասընա մուզայիր իսի, վէ պէնի Իսրայէլին եափըգլարը իչպու սուրէթի Քիթապը մուղատատէտտէ փութ թէսմիյէ օլունմուշ տուր (Ամալ. բուս. Է. 41)։ Իբինճի թէնպիհ պաթըլ իլահլար սուրէթինտէ տիր օլմայըպ, անճագ իպատէթտէ Հադդ Ալլահն սուրէթի տէյիւ խատիա օլունան ըէմ ու շէքլէրին իսթիմալ էտիլմէմէսինտէ տիր։ Պաթըլ իլահլարա սէճտէ ու իպատէթ օլունմասը պաշլըճա պիրինճի թէնպիհտէ նէհի օլունմուշ տուր։

Ֆագաթ իբինճի թէնպիհին մանտա հադիդիսի իպատէթտէ եալընըզ Հադդ Ալլահն սուրէթինին իսթիմալինի մէն էթմէքտէն իպարէթ օլմայըպ, տահա վասի պիր մանայը հավի տիր։ Պու թէնպիհ Ալլահա տրզ ու թադիմ օլունան իպատէթտէ հէր նէվ տատթը պաթըլէյի վէ սալթ ինտան իճատը օլան հէր շէյի սուրէթի վազիհէտտէ մէն էտէր։ «Սանա էմր էթտիյիմ շէյլէրին քէտֆիֆէսինի իճրայէ տիդդաթ էտէսին, նէ տանա զամմ՝ նէ տէ տանտէն իխրաճ էտէսին» (Թէս. Ժբ. 32)։ Ինանան ադլի դասիրինճէ տիւշիւնիւլտիւյիւ թադիրատ թատվիրլէրին, խաչ ալամէթլէրինին, ադիզլէրին քէսիրլէրինին վէ սակր պաղը խարիճի նիշանլարընը իսթիմալի բուհանի մատատէլէրի զիրը էթտիրմէք եախսա տինատարլըղ հասիյաթընը ույանարըմագ իչիւն միւֆիտ սայլըլտալիր։ Լաքին Ալլահ թապիաթընընը ֆէնա մէյլլէրինի պի-

բիր խօսի, վէ բուրհանի իպարէթտէն խարիճի ալամէթլէրին իսթիմալի հավալէ հավալէ փիրիկիրի Ալլահըն այրըճա ճիսմանի շէյլէրէ չէվիրէճէյինի էվվէլինտէն կէօրմիւ: Բինաէն թարիխինտէն միւսթէպան օլտուղու իւզրէ Ալլահ քէնտիսինէ մախսուս օլան իպատէթտէ ճիսմանի շէյլէրին իտխալը ու իսթիմալինի հիքմէթի քէմալիլէ իլէ նէհի էթմիշ, վէ նամալար պու թէնպիհէ խիլաֆ էթմէթիքլէրի հալտէ հէմ կիւնահքեար վէ հէմ ադըլըղ օլըրլար:

Պուրայա ղատար պատմ ու պէյան օլունան սէօզլէրտէն իշպուճի թէնպիհին հալի օլտուղու պիրինճի մատտէ նէ օլտուղու կէօրիւլիւր, մէզքիւր թէնպիհին իքինճի մատտէսի իսէ ճէզա ու միւքեաֆաթտան իպարէթ տիր:

Զէրա պէն սէնին Ալլահըն Եէհօվա պապալարըն կիւնահըն օղուլլարտան՝ էւչիւնճիւ վէ տէօրտիւնճիւ նէսլէ ղատար արայան ղայուր Ալլահ ըմ:

Պու սէօզլէրտէն անլաշըլըր քի, Ալլահ քէնտի ղուլլարընտան ղալպ ու մուհապպէթլէրինի քէնտիսինէ պաշղա պիր շէյէ վէրմէմէլէրինի թալէպ էտէր: Պու խուսուստա Ալլահ քէնտիսինի ղայուր օլտուղունու պէյան էտէյօր, վէ պու ղայուր լուղէթտէն անլաշըլըր քի ինսանլար անճագ Ալլահա էտէճէքլէրի օլան բուհանի իպատէթ վէ իզզէթի պիր թարաֆ իլէ պաշղա պիր շէյէ հասր էտէրլէրսէ, Ալլահըն ղայրէթինի միւսթահագ օլուրլար: Փիլ հաքիքա Բիպլիա պու մուղատտէսէ չօգ աշքեար մանալի պիր զիքր օլունուր, վէ «ղայուր» լուղէթի պու կիւնահա ղարշը Ալլահըն ղայրէթինը լայըղը վէճհ իւզրէ թարիֆ վէ պէյան էտէր (Երմ. Գ. 9, Եզեկ. ԻԳ. 37):

Բէղալիք իշպու թէնպիհտէ Ալլահ փէտէրլէր կիւնահընը օղուլլարտա արայան Ալլահ օլտուղունու պէյան էթմիշ տիր: Կիւնահը արամագ օլ կիւնահըն ճէզասընը վէրմէք տիր, վէ պուրատա էօյլէ կէօրիւնիյօր քի Ալլահըն թէնպիհինէ իթաաթ էթմէյէնլէրին հասըլ էտէճէքլէրի հալտէ նէթիճէլէր խալիպըյ օլ կիւնահը իշլէյէնլէրէ տէյիլ, օնլարըն նէսլլէրինէ տախի ալա պիլէր: Թարիխ ու թէճրիպէ սամիմիյէ կէօստէրիրլէր քի Ալլահ ինսանլար իլէ փիլհաղիղա պու սուրէթլէ մուամէլէ էտէր:

Շուրասը տախի մախսուս տիգղաթա շայան տըր քի կիւնահ վէ մինասիպլուղ իշլէյէնլէրին նէսլլէրինի թէքամիւլ վէ թէճավիւզ էթմէք հաղղընտագի սապապլարը, զիրա Ալլահ, «Պանա պուղզ էտէնլէրտէն՝ փէտէրլէր կիւնահընը օղուլլարտա իւչիւնճի վէ տէօրտիւնճի նէսլէ ղատար արայան ղայուր Ալլահ ըմ» տէյօր: Պունտան անլաշըլըր քի օղուլլար եալընըզ փէտէրլէրինին կիւնահը իչին տէյիլ, անճագ քէնտիլէրի տախի Ալլահա պուղզ էթմէքլէ տէվամ էթտիքլէրի իչին թէքաւիւր վէ թէճավիւզ օլունուրլար:

Վէ պէնի սէվէն, էմիրլէրիմի հէֆզ էտէնլէրէ պին նէսլէ ղատար ինայէթ էտէրիմ:

Պու սէօզլէր Ալլահըն ճէզա վէրմէքտէն իսէ մէրհամէթ վէ ինայէթ էթմէքտէն խօշլանտըղընը կէօսթէրիրլէր, զիրա փէտէրլէրին կիւնահընը օղուլլարտա իւչիւնճի վէ տէօրտիւնճի նէսլէ ղատար արայաճաղընը պէյան էթմիշ իքէն, էմիրլէրինի հըֆզ էտէնլէրէ պին նէսլէ ղատար ինայէթ էտէճէյինի տախի պէյան էթմիշ տիր: Պու խուսուսա Ալլահըն Իպրահամըն նէսլինին թարիխինտէ քէմալիյէն իսպաթ օլունմուշ տուր, զիրա Ալլահըն սօնրա իքի պին սէնէ ղատար օնուն նէսլի օլան Իսրայիլլէր քէնտի փէտէրլէրինին ֆազիլէթլէրի իչին չօգ նիմէթլէրէ նայիլ օլմուշլար իտի:

Լաքին իքինճի թէնպիհէ իթթիպա էթմէք իչին Ալլահա մախսուս օլան իպատէթտէ ղալպըն թամամիյէթի վէ տախի ճիսմանի շէյլէրի պէր թարաֆ էթմէքլէ իքթիֆա էթմէյիպ, Ալլահըն զաթ վէ սըֆաթը ճէլիլէսի հաղղընտա սահիհ մալումաթ քէսպ էթմէյէ տախի սայ ու ղայրէթ էթմէլիյիզ, չիւնքի քի Բրիթանիան էմրի միւճիպինճէ Ալլահա հաղիղաթլէ վէ րուհլէ սէճտէ ու իպատէթ էտէպիլէլիմ: Ալլահա լայըղ վէճհ իւզրէ սէճտէ վէ իպատէթ էթմէք գօլայ պիր շէյ տէյիլ տիր: Ալլահա րուհ իլէ սէճտէ ու իպատէթ էթմէք իչին պիր սաֆի քալպ ու ղալպինի քէմալիյէն Ալլահա հասր էթմէլի լազըմ կէլիր: Փիքրի տախի պիր չօգ շէյլէրլէ մէշղուլ օլան պիր սահիպ Ալլահա լայըղ վէճհ իւզրէ սէճտէ ու իպատէթ էտէմէզ: Պիր սահիպ քէնտի ղալպի Ալլահըն մուհապպէթի իլէ մամուր օլմատըղճա Ալլահըն զաթ ու սըֆաթը վէ օնուն ամէլլէրը թէֆէքքիւր էթմէլի տիր: Ինսան քէնտի կիւնահքեարլըղը հաղղընտա տախի օլ ղատար չօգ տիւշիւնմէլի տիր քի քէնտինին նէ տէրէճէ լիյագաթսըզ վէ Ալլահըն ինայէթինէ նէ տէրէճէ միւհթաճ օլտուղունու տէրունի տիլտէն հիս էտէպիլսին: Ինսանլար պիր փատիշահ հուզուրունտա չըգմաղտան էվվէլ մինասիպ պիր հալ վէ վազիյէթտէ պուլունմաղ իչին էվվէլա հազըրլըղ կէօրիւրլէր: Էյլէ իսէ Ալլահըն հուզուրունտա չըգմաղլըղ իչին գալպլէրիմիզի նէ ղատար զիյատէ հազըրլամալըյըզ: Նէ ազըմ խաթիյիմիզ տիւշիւնմէքսիզին Ալլահա տուա էտիյօրուզ հալտէ կիւնահ իշլէմիշ օլուրուզ: Տուա էթմէյէ տիւշմէք էյի պիր շէյ տիր, լաքին անճագ ատէթ տէյիւ տուա էտէրսէք, Ալլահ տուամըզը իշիթմէզ: Անճագ սէօզլէրտէն իպարէթ օլան տուալարըմըզ ղալպըն տիլէքլէրինի պէյան էթմէյէն տուալար միւսթէճապ օլմազլար: Իմտի հէր ղաճան Հագգ Ալլահա սէճտէ ու իպատէթ էթմէյէ այիլ, անճագ Բիպլիա մուղատտէսէ պիզէ էմր օլունտուղու իւզրէ խալիս վէ րուհանի պիր սուրէթտէ Ալլահա սէճտէ ու իպատէթ էթմէյէ տիգղաթ էյլէմէլի տիր: Բէղալիք Ալլահըն պիզէ պիր միյանճը օլմաղ իւզրէ Յիսուս Քրիստոսու վէրմիշ օլտուղունու, վէ պու միյանճըյը իւմիտլէ Ալլահա թէզարրու էթմէյէ պօրճլու օլտուղումուզու, վէ տիքթըմիզ չէքէր Ալլահըն իպատէթինէ մուվաֆըգ օլան գայրէ հալտէ Քրիստոսըն թէվասսութու տօղրու Ալլահ օնլարը պիզէ իհսան էտէճէյինէ իմանըմըզա պօրճլու օլտուղումուզու ասլա խաթըրըմըզտան չըգարմամալըյըզ:

ԻՍՎԻՉՐԱ ՔԷՕՅԼԻՒԼԷՐԻ

Իսվիչրա էհալիսի թագրիպէն իւչ միլիօն նուֆուս օլուպ, պիր միլիօն ղատար ինէքլէրի վար տըր: Պու հիսապճէ մէմալիքի մէզքիւրէտէ հէր իւչ նուֆուսա պիր ինէք իսապէթ էտէր: Հէր պիր ինէք իչինտէ պուլունտուղու քէօյիւն մէրալարընտա պիր չա ինէք մէճճանէն օթլաթմաղա հագգը վար տըր: Իսվիչրատա պուլունան պիր սիւրիւ տաղըն իքի օլան Ալփ քէլիմէսի եիւքսէք եայլա մանասընտա տըր: Պահար մէվսիմինտէ Իսվիչրէ ինէքլէրի եավաշ եավաշ Ալփ տաղլարընա տօղրու կէօթիւրիւլիւպ կիւզին թէքրար եավաշ եավաշ տաղլարտան աշաղը ինտիրիլիրլէր: Պու վէճհլէ ինէքլէր պիւթիւն պահար, եազ վէ կիւզ մէվսիմինտէ Ալփ տաղլարընտա օթլանըրլար: Հէր տէրէ պէշ ինէք իչին իւչ նէֆէր չօպան վար տըր: Չօպանլար ինէքլէրի հէմ օթլատըրլար, հէմ օնլարըն սիւտիւնտէն սաղար, վէ սիւտտէն թէրէ եաղը չըգարըր վէ փէյնիր եափարլար: Թէրէ եաղը վէ փէյնիր եափմաղ Իսվիչրա քէօյլիւլէրինին պաշլըճա մէշղուլիյէթլէրինտէն պիրի օլուպ, հայվանլարը կիւզէլ պէսլէմէք իչին գուրու օթ լազըմ օլտուղունտան. օթ պիթիրմէյէ միւսաիտ օլան ուֆագ էրլէրի պիլէ եայլալը պէօյլէ տիգղաթ իլէ թէրպիյէ էտիլիր, վէ կիւզին ինէքլէր վէ չօպանլար քէօյլէրինէ տէօնիւպ թաղըլըրլար:

Իսվիչրատա թօրլալարտա ալէնտէվիյէ գօրլար չալըշըրլար, լաքին ինէքլէր տաղըն սօյ թուրմանլար: Վարթլը Իսվիչրէլի ինէքլէր տաղըն սաիրէ օրմանլարընտա իգամէթ էտէրլէր քէօյլէր խօր խօր տէ, չիւնքի պու եօլ իլէ վարա ղազանմաղա խաճէթլէր տէյիլ տիրլէր: Շիմտի զիրաաթ, սանաաթ վէ հիրֆէթ իլէ մէշղուլ օլուպ սաաթ վէ չօճուղլար իչին օյունճագ եափմաղը վէ սաիր իշլէրի կէշինիրլէր: Իսվիչրալըլար էվլատլարընը թալիմ ու թէրպիյէյէ տախի զիյատէ տիգղաթ էտէրլէր, վէ մօտէռլէր ուսուլը թալիմ ու թէրպիյէյի խօշ էթմէյէ պէօյլէ ղայրէթլէ չալըշըրլար: Իսվիչրալըլար քէնտի մէմլէքէթլէրինէ կէլէն էճնէպի սէյյահլարա խըզմէթ էթմէքլէ տախի աչըգ ղազանըրլար: Իսվիչրէ մէմլէքէթի մէվքիի հասէպիլէ սուլուլա ճիհէթիլէ էկէր մաղալլըրինին հավասը սաֆի վէ տաղլարընըն սէյրանը ղայէթ կիւզէլ օլտուղունտան հէր սէնէ խայլի մէմլէքէթլէրտէն գատար էճնէպիլէր սէյահաթ իչին մէմալիքի մէզքիւրէյէ կէլիրլէր: Պու սէյյահլար էքսէրիյէն Ինկիլիզ, Ամէրիքալը, Ալման վէ Ռուսիալը տըրլար: Պու ղատար էճնէպիլէր կէլտիքչէ էվլէրինին խըզմէթինէ միւհթաճ օլուպ, էհալիյէ խայլը աղչէ ղազանտըրըրլար:

ՄԷՄՆՈՒՆԻՅԷԹ

«Նամակներ» նամ քիթապըն միւէլլիֆինէ վէ մէզքիւր քիթապըն թապ ու նէշրինէ հիմմէթ էտէն խայըրխահ զէվաթա իզհարը մէմնունիյէթ էթմէք իչին մութէպէր ղազէթէնիզի վասըթա իթթիխազ էտէրիմ:

Մէզքիւր մէքթուպլարըն չէնտ սէնէ մուղատտէմ Աւետաբեր տէրճ օլունտուղունու մէսէրրէթլէ միւշահէտէ էտիպ, շիմտի պիր քիթապ օլունմասընը քէնտի քէնտիմէ արզու էթմիշ իտիմ, զիրա չօգլար Բուհ իւլ գուտուսուն եարտըմը իլէ թէճէտտիւտ գըլըպ նուր օլարագ խալգըն էլարը սէօզինէ կիրմիշլէր իսէ տէ, հէնիւզ սէպաթլէրինտէ տիւրիւսթ օլամատըղլարընտան թօպալ ու թէրտտիւտ իլէ պէօյլէ եիւրիւյիւշ օլմալըղլարընտան, ֆամիլեա խարիճի վէ էվլատ թէրպիյէսի խուսուսունտա թէճրիպէսիզ օլուպ, մէզքիւր մէքթուպլարտա մունտէրիճ օլան միւֆիտ նասիհաթլարա չօգ միւհթաճ տըրլար: Իմտի ճիւմլէ Բրօթէսթան վալիտէյնէ մէզքիւր մէքթուպլար քիթապընտան պիրէր թանէ ալըպ, պունի հէր վաղթ կիւնիւ պիրէր մէքթուպ օղումալարընը խասսէթէն թավսիյէ իլէ, մէզքիւր քիթապըն Թիւրքճէյէ թէրճիւմէ օլունմասընը տախի աճիլան նիյազ էտէրիմ:

Աշուտի, Նոյ. 15, 1877 * * *

Պալաթէքի մէքթուպու եազան տօսթումուզ մալիւմ օլտու քի, գիւրթ էթմէյի քիթապըն Թիւրքճէ թէրճիւմէսի իքի սէնէտէն էվվէլ «Ճամիլեալար իչին մէքթուպլար» խամիլէ նէշր օլունմուշ պէշ ղուրուշա սաթըլմաղտա տըր:

ՓՕԼԻԹԻՔԱ ՀԱՎԱՏԻՍԻ

Բումի դէկ. 13, վէ Ալաֆր. դէկ. 25, 1877

ԹԷՎԱՍՍՈՒԹ

Թէվասսութ հագգընտա հէնուզ պիր թագըմ թէվաթիւր չըգըյօր: Կէօրիւնիւր քի Ալմանիա Ռուսիա իլէ Թիւրքիա արասընտա թէվասսութ էթմէյի գապուլ էթմիշ տիր, վէ Ավուսթրիա պէօյլէ մուհիմ պիր մէսէլէտէ ալտմայաճաղընը պէյան էթմիշ տիր, վէ Իթալիա տախի սաիրէ հէր նէ խուսուստա իթթիֆագ էտէրլէրսէ, քէնտիսի տախի մուվաֆագաթ էտէճէյինի պիլտիրմիշ տիր, Ֆրանսա տախի Իթալիա կիպի պէյանաթտա պուլունմուշ տուր, Ինկիլթէրրա իսէ քէնտի պաշընա պիր հարէքէթ իթթիխազ էթմէքլէ տէվէթ տաչինմէք լազըմ օլտուղունու սէօյլէմիշ տիր: Եվրոփա տէվլէթլէրինին պու հարէքէթի սէպէպինտէն աչըք միւսալէհա իչին Թիւրքիանըն տօղրուտան տօղրույա Ռուսիա իլէ միւքեալէմաթա կիրիշմէսի լազըմ կէլիր: Ինկիլթէրրա պու շէյտէն չօգ գօրգույօր, զիրա միւսթագիլ իչին իճրա օլունաճագ միւքեալէմաթտա վէ վէրիլէճէք գարարլարտա Ինկիլթէրրա քէնտի մէնաֆիինի մուհաֆազա էթմէյէ ֆուրսաթ պուլամայաճագ տըր: Պու ճիհէթ իլէ էյէր Եվրոփանըն սաիր տէվլէթլէրի Ռուսիա իլէ Թիւրքիա արասընտա թէվասսութ էթմէք իսթէմէզլէր, Ինկիլթէրրա աղալ միւսալէհա իչին քէնտի սայլարընըն միւէյյէն օլմաղընը մէմուլ էտէմէզ: Պինաէն ալէյհ թէվասսութ էթմէք արզուսունտա Ինկիլթէրրա եալընըզ գալմաղ տէվլէթի միւշարիքէյհա իչին խօշ պիր հալ տէյիլ տիր:

Բէղալիք պիր գաչ հաֆթա ագտէմ շույու պուլան թէվաթիւրա նազարէն, Ալմանիա տէվլէթի սուլհ շարթլարընը գարարլաշտըրմագ նիյէթիլէ Եվրոփա տէվլէթլէրի մուրախխասլարընտան միւրէքքէպ պիր մէճլիս իճթիմաընա մուվաֆագաթ էթմէմէյէ գարար վէրմիշ տիր: Ավուսթրիա վէ Իթալիա տէվլէթլէրինին տախի պու խուսուստա Ալմանիա իլէ իթթիֆագ էթմիշ օլտուղլարը սէօյլէնիլմիշ իսէ մէզքիւր թէվաթուր սահիհ իսէ, աչըքեար տըր քի իւչ իմփէրաթօրլարըն իթթիֆագը հէնուզ պագի տիր, մէզքիւր իթթիֆագըն շարթլարընտան պիրի տախի Ինկիլթէրրանըն Եվրոփա մէսալիհինէ միւտախալէ էթմէսինէ միւսաատէ էթմէմէք տիր: Մէմալիքի միւթթէհիտէի Ամէրիքա Եվրոփա մէսալիհինէ միւտախալէ էթմէզ, վէ Եվրոփա տէվլէթլէրինին Ամէրիքա մէսալիհինէ միւտախալէ էթմէսինէ միւսաատէ էթմէզ: Էյէր Փիլվագի իւչ իմփէրաթօրլար Ինկիլթէրրա իլէ պու թարզ մուամէլէ օլտուղու սուրէթտէ մուամէլէ էտէճէքլէրսէ, Ամէրիքանըն էօրնէյինի իթթիպա էթմիշ օլաճագլար: Իւչ իմփէրաթօրլար Ինկիլթէրրայա, «Պիզ սէնին տաալարընըն խալիս Հինտիսթան հիւքիւմէթինին մէսալիհինէ գարըշմաք իսթէմէյիզ քիֆայէ, սէն տէ մատամ քի Եվրոփանըն գարա գըթասընտա միւլքիւն եօգ տուր, Եվրոփանըն փօլիթիգա մէսալիհինէ գարըշմամալըսըն» տէմէք իսթէրլէր:

Իշլէր շիմտի պու հալտէ տիր, վէ Ինկիլթէրրանըն պու ատամ հալի գայէթ նազիք էթմէյէճէյինի վուգուաթը կէօսթէրէճէք տիր: Պինաէն ալէյհ միւմքին տիր քի Թիւրքիանըն աղալ միւսալէհա մէյտանը Եվրոփանըն պիր մուհարէպէյէ վէսիլէ օլսուն:

ՎՈՒԳՈՒԱԹԸ ՀԱՐՊԻՅԷ

Անատօլուտա եէնի հարէքեաթը հարպիյէ վուգու պուլմամըշ տըր։ Էրզրումտա հավա ղայէթ սօղուգ տուր, վէ փագիրլէր եէյէճէք վէ եագաճագ գըթլըղընտան չօգ սըգընթը չէքէյօրլար։ Շիմտի էքմէյին ֆիաթը պէշ գաթ արթմըշ տըր։ Ռուսլար Բասէն օվասընտան կիւրճի պօղազընա գատար պիր եօլ աչմագա չալըշըյօրլար, լաքին գըշ հէր նէվի հարէքեաթը հարպիյէյէ մումանաաթ էտէյօր։ Մուխթար փաշանըն պէյանընա նազարէն Ռուսլար Գարստան 2,000 նէֆէր մէճրուհ Օսմանլը ասքէրի արապալարլա Էրզրումա կէօնտէրմիշլէր տիր, վէ իշպու մէճրուհ ասքէրլէրտէն անճագ պին նէֆէր գատարը Էրզրումա վասըլ օլուպ, պագի գալանլարըն պիր գըսմը եօլտա թէլէֆ օլմուշլար, պիր գըսմը տախի սագաթ գալմըշ օլարագ քէօյլէրտէ գալմըշլար տըր։ Ճէնէրալ Տէր Ղուկասօֆ Երիվանա տօղրու կէրի չէքիլմիշ տիր, վէ ճէնէրալը մումաիլէյհին իշպու հարէքէթի իքի սէպէպէ համլ օլունույօր։ Պիրինճի սէպէպի շու տուր քի, Ռուսլար կէչէն Յունիս այընտա օլտուղու կիպի, տէվլէթի ալիյէնին Պայազիտէ եէնի պիր օրտու թէշքիլ էթմէսինի մէն էթմէք իչին Վան իւզէրինէ հիւճում էթմէք նիյէթինտէ տիրլէր։ Իքինճի սէպէպի շու տուր քի Տաղիսթան խալգը թէվլասի էթտիկինտէն ճէնէրալ Տէր Ղուկասօֆ օ թարաֆա իզամ օլունմուշ տուր։ Տաղիսթան խալգը սէպէպիյլէ կրան տիւք Միքլին օ թարաֆա ասքէր սէվք էթմէյէ մէճպուր օլտուղու չիւլէնիյօր տիր։ Ռուսլար արդը թարաֆտան Պաթում իւզէրինէ հիւճում էթմէք իչին Արտահանտան Արտանուչա տօղրու եուրիւյօրլար։ Պաթում թարաֆընտա պուլունան մատա հարէքեաթը ասքէրիյէ վուգու պուլմամըշ տըր։

Ռումէլիտէ Ռուսչուգ վէ Սիլիսթրէ թարաֆլարընտա ուֆագ մուհարէպէլէր վուգու պուլմուշլար իսէ տէ, մուհիմմ պիր սէմէրէ հասըլ օլմամըշ տըր։ Բալկրատա պուլունան ասքէրի Օսմանիյէ գումանտանը Շագիր փաշանըն պէյանընա նազարէն, Բալկրատ ճիվարընտա պագը քէշշաֆ Գազագլար կէօրիւնմիւշլէր տիր։

Բէլիմ փաշանըն թաշթը գումանտասընտա պուլունան ասքէրի Օսմանիյէ Էլէնա մուհարէպէսինտէն սօնրա Էսքի Ճիւմատան Բէյադէյա իլէրլէտիքլէրի վագթ զապթ էթմիշ օլտուգլարը պագը մէվքիլէրի թէրք էթմիշ օլտուգլարընտան մէզքիւր մէվքիլէր թէքրար Ռուսլարըն զապթընա կէչմիշլէր տիր։

Գապըքէօյ վէ Ռուսչուգ ճիվարընտա դէկ. 7/19 ա գատար եէնի վուգուաթը հարպիյէ զուհուր էթմէմիշ տիր։ Թունա օրտուսու միւրէթթէպաթընտա պագը թէպէտտիւլաթ իճրա օլունմուշ իսէ տէ, պու խուսուսա մուֆասսալ մալումաթ վէրմէյէ մէգտուր տէյիլիզ։ Սիւլէյման փաշա պիւթիւն Ռումէլի օրտուսունա գումանտան նասպ օլունմուշ տուր, վէ պու մունասիպէթլէ Զաթը հազրէթի շահանէ եէտինտէն պիրինճի րիւթպէտէն պիր դըթա մուրասսա նիշանը Օսմանի գապուլ էթմիշ տիր։

Շիբգատան վէ Գամարլըտան եէնի վուգուաթը հարպիյէ խապէրի եօգ տուր։ Տաշքէսէն գըշ շէտիտ տիր, վէ գարագօլլար սօղուգտան ամանսըզ իչին եարըմ սաաթտա պիր տէֆա տէյիշտիրիլիյօրլար։ Իշիթմիշ տըր քի Ռուսլար պէօյիւք գուվվէթլէ Պալգանլարա տօղրու իլէրլէյօրլար, վէ Սըրպլար Ռուսլար իլէ պիրլէշէրէք Սօֆիա իւզէրինէ եուրիւմէք իչին 25,000 ասքէր կէօնտէրմիշլէր տիր։ Կէօրիւնիւր քի Շարքէօյ ասքէրի Օսմանիյէսի գարագօլլարը իլէ մուհարէպէ էտէն ասքէր Սըրպ Ֆըրգալարընըն իլէրի գարագօլլարը տըր, Պիւթիւն Սըրպ օրտուսու 252 թօփ իլէ 125,000 ասքէրտէն միւրէքքէպ տիր։ Սըրպլար հուտուտու տէօրթ գօլ իլէ կէչմիշլէր տիր։ Պիրինճի գօլ Եէնիվարօշ իւզէրինէ եուրիւտիւ, իքինճի գօլ Եէնիվարօշ իլէ Նիշ արասընտա Գուրշունլույու զապթ էթտի, իւչիւնճիւ գօլ Շարքէօյ ճիվարընտա, տէօրտիւնճիւ գօլ տախի Վիտինի գարշը եուրիւմէք իչին Պէլկրատճըգ ճիվարընտա հուտուտու կէչտի։

Ռուսլարըն իլէրլէմէքտէ օլտուգլարը խապէրի էհալիյի օլ տէրէճէ խավֆ ու տէհշէթէ տուչար էթմիշ տիր քի Միւսլիման էհալի Ֆիլիպէտէն վէ Սօֆիատան պու թարաֆա տօղրու հիճրէթ էթմէքտէ տիր։

— Փլէվնէնին զապթը հագգընտա մուֆասսալ մալումաթ ալընմըշ տըր։ Նոյ. 27 (դէկ. 9) կէճէսի Օսման փաշա Վիտ նէհրինին շարգ թարաֆընտա վագի իսթիհքեամլարը թախլիյէ էտիպ, պիւթիւն ասքէրինի նէհրի մէզքիւրուն ղարպ թարաֆընտագի օվայա ճէմ էթտի։ Ասքէրի Օսմանիյէ թարաֆընտան պիր ֆիրարի կէլիպ խապէր վէրմէզտէն էվվէլ Ռուսլար մէզքիւր հարէքէթին ֆարգընա վարմատըլար, լաքին պու խապէրի ալտըգլարընտա ասքէրի Օսմանիյէ թարաֆընտան թախլիյէ օլունան իսթիհքեամլարը տէրհալ զապթ էթտիլէր։ Կիւնէշին թուլունտէն պիր սաաթ էվվէլ ասքէրի Օսմանիյէ Սօֆիա ճատտէսինին շիմալ թարաֆընտա պուլունան Ռուսլարըն խաթթը հարպը իւզէրինէ հիւճում էտիպ, իսթիհքեամլարտան պագըլարը զապթ էթտիլէր։ Լաքին Ռուսլար թէքրար պիրլէշտիլէր, վէ էօյլէն վագթընատէք շէտիտ պիր մուհարէպէ վուգու պուլտու։ Ռուսլար օվատա պուլունան վէ թէփէլէրէ չըգմագա չալըշան Օսմանլը ասքէրի իւզէրինէ եագմուր կիպի գուրշուն վէ կիւլլէ եաղտըրտըլար, վէ ասքէրի Օսմանիյէ իչին թէսլիմ օլմագտան ղայրի չարէ գալմատը։ Օվատա պուլունանլար իւզէրինէ ասքէր իչին օն կիւնլիւք էրզագ վար իտի։ Պու էրզագ տախի տահա չէյլէր իլէ պէրապէր Ռուսլարըն զապթընա կէչտի։ Օսման փաշա պիւթիւն օրտուսունու մահվ էթմէյէ թէհտիտ էտէն պիր խաթարը սէզտիյինտէն Փլէվնէտան ֆիրար էթմէյէ մէճպուր օլտու։

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Հէյէթի մէպուսան մէպուսլար արասընտա էն մուսիննի օլան պիր Բրիմթլյանըն թահթը րիյասէթի մուվագգաթասընտա օլարագ իճթիմաէ պաշլատը։ Մէճլիս իքի հաֆթաքի իճթիմալարընտա մէպուսանըն էվրագը ինթիխապիյէլէրինին թաատիգի վէ սաիրի պիր րէիսի ինթիխապը մէսէլէսի իլէ մէշղուլ օլտու։ Կէօրիւնիւր քի, րէիս ինթիխապը մէսէլէսի հէնուզ սուրէթի գաթիյէտէ հալլ օլունմամըշ տըր։ Րիյասէթ իչին էն զիյատէ գուրա գազանանլար Սաատ փաշա, Եուսուֆ փաշա, Եէնիշէհիրլի Ահմէտ էֆէնտի վէ Ահմէտ Հիլմի էֆէնտի իտիլէր։ Իւչ աէֆա գուրա իթթիխասընտա մէճլիս վէ մումաիլէյհիմ պէվքեալէթ հիւքիւմէթ իւզէրինէ մուէթթէպ գազանմամը։

— Կիրիտտէ պագը գարըշըգլըգ զուհուր էթմիշ տիր։ Մէմլէքէթի նազարէն 1867 վէ 1868 սէնէլէրինտէ Կիրիտ իսեանընտա մէյտանա կէլէն պագը էրպապը Եունանիսթանտան Կիրիտէ աւտէթ էթմիշլէր տիր։ Գարըշըգլըգ էվվէլա Իսֆագիյա պաշ կէօսթէրմիշ տիր, լաքին աէրճալի էհէմմիյէթի խուսուսընտա հէնուզ սահիհ մալումաթ ալընամամըշ տըր։ Պալաէ մէզքիւր էրպապը ֆէսատըն Կիրիտտէ ավտէթինտէն սօլռա Եունանիսթան հիւքիւմէթի թարաֆընտան ճէվապ վէրիլմիշ տիր քի, Կիրիտէ ավտէթ էտէնլէր տէվլէթի ալիյէ թէպաասընտան օլուպ Եունանիսթան հիւքիւմէթի օնլարըն իչինէ մէսուլ տէյիլ տիր։

— Կէչէն հաֆթա գալմէ իլէ Լօնտրա Փարիզ արասընտա չօգ եիւքսէլտի։ Պանտուն սէպէպի պայրամ մինասիպէթի իլէ մաաշլար վէրիլմէսի փիաչյա գալմէ իլէ տօլու օլտուղու հալտէ, պազըլար թարաֆընտան քիւլլիյէթլի գալմէ սաթըլտը

չըգարըլմըշ օլմասը տըր։ Թէվաթուրէ նազարէն Ռուսլար սօն մուհարէպէլէրտէն պիրինտէ խայլը գալմէ զապթ էթմիշ օլուպ, Ռուսիատա պուլունան Եէհուտի սարրաֆլար եիւզ ղուրուշլուղու պիր գարպօնա օլարագ մէզքիւր գալմէլէրի սաթըն ալըպ կէչէն հաֆթաքի Թրիէսթէ փօսթասըյլա իլէ Պարիզա կէօնտէրմիշլէր, վէ պու գալմէլէրին փիաչյա չըգարըլմասը գամէնին տուշմէսինէ սէպէպ օլմուշ տուր։ Էյէր պու թէվաթուր սահիհ իսէ, մէզքիւր սարրաֆլար սէրմայէլէրինին իքի գաթընտան զիյատէ գազանճ էթմիշլէր տիր։

— Օսման փաշանըն վէֆաթընա տաիր շույու պուլան թէվաթուրուն տօղրու չըգմատըղընը մաալ մէմնունիյէթ պէյան էտէրիզ։ Պու թէվաթուր էհալինին Օսման փաշանըն շէճաաթ վէ պէսալէթինի նէ տէրէճէ թագտիր էթտիքլէրինի մէյտանա չըգարմագա վէսիլէ օլմուշ տուր։ Էհալի նազարընտա մուհարէպէի հազըրէնին պէօյիւք գահրամանը Օսման փաշա տըր։ Թիւրք ղազէթալարըն քեաֆֆէսի կէչէն սալը կիւնի Օսման փաշա հագգընտա ուզուն մէդհիյէլէր նէշր էթտիլէր, վէ սալը ախշամը Օսման փաշանըն սաղ օլտուղու խապէրի էհալիյէ նէշր օլունտու։

— Կէչէն հաֆթա քէօփրիւ մէմուրլարը գըրգ փարալըգ գայմէյի օթուզ փարայա ալմագա պաշլատըլար։ Պու չէյ կէօյա հիւքիւմէթ քէնտի գայմէսինի ալմայօր տէյիւ էհալի արասընտա պագը շիքեայէթի մուճիպ օլտու։ Պիր գաչ սօնրա եինէ գըրգ փարալըգ գայմէ գըրգ փարայա ալընմագա պաշլատը։

— Կէչէն ճումա կիւնիւ սէլամլըգ րէսմի Սուլթան Պայազիտ ճամիինտէ իճրա պույուրուլտու, վէ թագրիպէն 15,000 ասքէր հուզուրը շահանէտէ պիր րէսմի կէչիտ իճրա էթտիլէր։ Վարնա թարաֆընտան կէլմիշ օլան պիր գաչ նիզամիյէ թագըմլարը, իքի պաթարիա թօփ, պիր թագըմ սիւվարի վէ թօփճու վէ իթֆայէ ալայը քէնտի ալէթլէրի իլէ, վէ մէքթէպի հարպիյէ էֆէնտիլէրի, վէ թիւֆէնքճիլէրի կիւմիւշ գայըգը օլան խասսա էֆրատը, վէ Իսթանպօլուն մուխթէլիֆ մահալլէլէրինտէն եիրմի թագըմ գատար ասքէրի միլլիյէ պու կէչիտտէ հազըր պուլունտուլար։

ԽԱՐԻՃԻՅԷ

Ինկիլթէրանըն միլլէթ մէճլիսի մուայյէն վագթընտան պիր այ էվվէլ օլարագ յանվ. 5/17տէ իճթիմաէ տավէթ օլունմուշ տուր։ Մուհարէպէյի հագգընտա Ինկիլթէրանըն էֆքեարընա Էվրօփա տէվլէթլէրի թարաֆընտան էհէմմիյէթ վէրիլմէտիկինտէն միլլէթ մէճլիսի էրքէն թէճէմմիւ էտէճէք տիր։ Հիւքիւմէթ թարաֆտարը օլան ղազէթալար Ինկիլթէրանըն սէսինի իշիթտիրմէք իչին պագը թէտապիրի միւհիմմէ իթթիխազ օլունմասընը թալէպ էտէյօրլար։ Լաքին Թայմզ ղազէթասը Ինկիլթէրա տահա թէհլիքէտէ տէյիլ տիր տէյէրէք միլլէթ մէճլիսինին վագթընտան էվվէլ թէճէմմիւինէ գարշը եազըյօր։

— Ֆրանսատա վիւքէլայի սապըգա զամանընտա նասպ ու թային օլունան 83 նէֆէր վալիլէր եէրինէ ճիւմհուրիյէթ թարաֆտարը օլան վալիլէր նասպ ու թային օլունմուշլար տըր։

Ֆրանսա հիւքիւմէթի եագընլարտա Իսթանպօլա պիր սէֆիր կէօնտէրէճէք տիր։

ՍՕՆ ԽԱՊԷՐԼԷՐ

Մէսալիհի շարգիյէ իւզէրինէ միւզաքէրէ էթմէք իչին Ինկիլթէրրատա գըրալիչանըն թահթը րիյասէթինտէ օլարագ պէօյիւք պիր վիւքէլա մէճլիսի ագտ օլունմուշ տուր։ — Ռուսիա իմփէրաթօրու Փէթէրսպուրկա կիթմէք իւզրէ տիր։ Իմփէրաթօրը մուշարիլէյհ Ռումանիա փրէնսինէ եագընլարտա նաֆի վէ չէրէֆլի պիր սուլհ ագտ օլունաճագընա տաիր իւմիտ պէյան էթմիշ տիր։ — Ալմանիա իմփէրաթօրու Ռումանիա փրէնսինէ Տէմիր խաչ նամ ասքէրի նիշանը կէօնտէրմիշ տիր։ — Ասքէրի Օսմանիյէ դէկ. 5/15տէ Էլէնայը իճրա էթտիքտէն սօնրա թախլիյէ էթմիշլէր տիր։ — Նիշտէն, Եէնիփազարտան վէ Շարքէօյտէն ալընան սօն խապէրլէր դէկ. 10/22 տէք օլուպ, մէզքիւր թարիխտէք պէօյիւք վուգուաթը հարպիյէ զուհուր էթմէտիկինի պիլտիրիյօրլար։ — Ահմէտ Մուխթար փաշա Ռուսլարըն 20 թապուր միգտարը ասքէրի Էրզրումուն շիմալի շարգ ճիհէթինտէ վագի Հինճ գարիյէսինէ տօղրու հարէքէթ էթմիշ օլտուգլարընը խապէր վէրիյօր։ — Փազար կիւնիւ Իսթանպօլուն քեաֆֆէսի Ռում քիլիսէլէրինտէ փաթրիգ թարաֆընտան կէօնտէրիլմիշ օլան պիր նասիհաթնամէ գըրաաթ օլունմուշ տուր։ Մէզքիւր նասիհաթնամէտէ Ռում էհալիսի ասքէրի միլլիյէ սըրըֆընա տախիլ օլմագա թէշվիք, վէ մէյտանը հարպա կէօնտէրիլմէյէճէքլէրի խուսուսունտա թէէմին գըլընմըշ տըր։

ՄԱԼԻՅԷ ՎԷ ԹԻՃԱՐԻՅԷ

Դէկ. 12/24, 1877

Էսհամը ումումիյէ	9.51	Ռում. տէմիր եօլ սէհմ	24.50

ԱԳՃԷ ՖԻԱԹԸ, լիրա Օսմ. 100 ղրշտան

Մէճիտիյէ	106 3/4	Ֆօլ	89
Գայիմէ	256 1/2	Նափօլէօն	86 3/4
Պագըր ագչէ	169	Լիրա Ինկլ.	109

1877 ՍԷՆԷՍԻ ԱՒԵՏԱԲԵՐԻՆԻՆ ՊԷՆՏԼԷՐԻՆԻՆ ՖԻՀՐԻՍԹԻ

Ագ տէրէ քիլիսէսի 27
Ագալէլէր 182
Ալթուն մաատէնի 119
Ալիճէնապ վէ իհսանքեարլըգ պիր մէմուր 66
Ալլահ մէնպաի սաատէթ տիր 113
Ալլահա տէօնմէք 181
Ալլահըն թէնպիհլէրի 157
Ալլահըն լութֆունու սուի իսթիմալ էթմէյէլիմ 97
Ալլահըն մուհապպէթի 95
Ալլահըն վարլըղընա տէլայիլ 117
Ահազ ճէտտին Ահազը աթիգ իլէ պիրմիշ 27, 87, 165, 167
Ազըլ 145
Ամէրիգանըն սէրկիլի ումումիյէսի 26
Ամէրիգան Պօրտ ճէմիյէթինին սէնէվի մէճլիսի 185
Ամէրիգա վէ Էվրօփա 74
Ամէրիգատա աղաճլարըն աչըլմասը 27
Ամէրիգատա իհթիյաճ 85
Ամէրիգատա իհթիյաճը րուհանի 77
Ամէրիգատան Ինկիլթէրրայա թազէ էթ կէօնտէրիլմէսի 110
Ամէրիգատան պիր մէքթուպ 55
Ամիթէրատ իլէ պահրը մուհիթ արասընտա գանալ 86
Այագ փարմագլարընտա զուհուր էտէն նաթըրըն տէֆինէ պիր չարէ 170
Այնթապ գօլէճի 38, 74, 99
Այնթապտա էօքսիւզ օղլանլար իչին կէճէլի կիւնտիւզլիւ պիր մէքթէպ 51
Այնթապտա էօքսիւզ օղլանլար մէքթէպի 191
Այնթապտա մէսլէքէթտարըն պիր իսթիհզան 145
Այնթապտան պիր մէքթուպ 25, 50
Ասյա վէ տախմա 74
Ատանա 74
Ատանատան պիր մէքթուպ 47
Ատըեաման եախօտ Հիւսնի մանսուր 195
Ատի եօլլար իւզէրինէ իլէյէճէք արապալար 145
Արիմթիւթա 158
Աւետաբեր 1878 սէնէսի իչին 165
Աւետաբերէ ապօնէ եազըլմագ 58
Աւետաբերին թաշրա մէմուրլարընա 58
Աւետաբերին թէպրիքի հէյէթի 1
Աւետաբերին ասթըթլարընա պիր գաչ սէօզ 22
Աֆրիգատա քէշֆիյաթը ճէտիտէ 178
Աֆրիգատա Օրանժ ճիւմհուրիյէթի 90
Բէթլէհէմ 78
Գալիլէա 149
Գալիլի խաստան 9
Գահվէ 14
Գայսէրիյէտէ մէքթէպ իմթիհանը 115
Գայսէրիյէտէն պիր մէքթուպ 14
Գանունը էսասի 5, 6
Գարըշըգ վագըթլար 81
Գարս 94, 203
Գարսինալ Անթօնէլլի 15
Գափգասիա 86
Գըզըլ խասթալըղը թէտավիսի իչին քիւքիւրթ խաթխամի 58
Գըզըլ հիւմմա 55
Գըլթալը ուֆագ Բիթթալը չէրիֆ 110
Գըրըմ մուհարէպէսի 66
Գուլագ 134
Գույուտա պիր թիլքի 119
Գուտուրմուշ տաէիմ եօգ տուր 121

Եաղը եաղմագ իչիւն եէնի պիր ուսուլ 195
Եանար տաղլարըն փիւսքիւրմէսի 110
Եանըպ տիւքէնմէյէն աթէշ 155
Եէմին 107
Եէնի Երուսաղէմ 191
Եէնիճէտէն պիր մէքթուպ 55, 87
Եէնի քէշֆ օլունմուշ պիր եըլըզ 171
Եէնի քիթապ 34, 50, 118
Եէվմի մուհարէպէմիզ 21
Եըլըզլար 151
Եիւն 171
Երուսաղէմ շէհրի 18
Եօզղատան պիր մէքթուպ 75, 78
Էյի պիր էօրնէք 189
Էյի պիր ճէվապ 125
Էյի պիր միւթալէա 125
Էյի պիր նասիհաթ 155
Էյի պիր վարլին պիր քիլիսէտէ գալմասընըն ֆայտէսի նէ՞ տիր 42
Էսքի պիր էլ եաղըսը 195
Էվարլէտէն գալմա ֆիլէր 113
Էվէրէքատէն պիր մէքթուպ 55
Էրմէնի թարիխի 70
Էքին վէ պիչին 21
Էքմէք վէ պիչմէք 177
Թագտիրի իլահի 89
Թասհիհ 17
Թարսուս 142
Թարսուսատան պիր մէքթուպ 75
Թէնվիր զըլընմըշ պիր Դաթօլիք քիլիսէսի 25
Թէվրէ 155
Թէրճիւմէի հալ 178
Թէֆսիր 38, 46, 102, 125, 131, 205
Թիւրքիատա մուղիմ վաթզէրէ մէքթուպ 183
Թիֆօ իլէթի վէ լաղըմլար 17
Թունա իլէ Մէմլէքէթէյն խարիթասը 98
Թունա նէհրի 182
Թօրիէտօ եախօտ տէնիզ լաղըմը 91
Իլան 13, 17, 19, 21, 30, 46, 50, 62, 66, 78, 102, 111, 113, 129, 147, 205
Իլհամը իլահինին թէարիճ իլէ վէրիլմիշ օլմասը 109
Իլմի հիքմէթի թապիկյէ իւզէրինէ մուխթասար տէրսլէր 43, 86, 106, 127, 155, 178
Իլմի ուսուլը սէրվէթի միլկյէ 34, 39, 83, 103
Իլք թէնպիհի պօզանլար քիմիէր տիր 141
Իխթար 34, 205
Իհմալատան զուհուրա կէլէն մաղարրաթ 167
Իմանըն լիւզումու 187
Իմանըն զալէպէսի 165
Ինկիլթէրրանըն փարլամէնթօ մէճլիսի 58, 62, 67
Ինկիլթէրրա տէվլէթինին պաշ հաքիմինին պիր նութգու 103
Ինճիլ հագիգաթընըն ինթիշարը 23
Ինճիլի իթթիֆագ 181
Ինճիլին սէմէրէսի 23
Ինսան էօմրիւնիւն միգտարը միւատէթի 195
Ինսանլարըն էօմրիւ 94
Իսգօչիա 154
Իսգօչիատա թալիմ ու թէրպիյէ 173, 179, 183, 187
Իսվիչէրա քէօյլիւլէրի 206
Իտարէյի օլմագ 10, 29, 139, 150
Իտարէյի օլմաղա ալըշմագ 69
Իտարէ չիրքէթլէրի 159
Իրանատա Ինճիլին թէէսիրաթը 162
Իքի մէսէլէ 118
Լաթինգաթի հարէքէթ 174
Լէհհէթիւլ մաանի նամ Ինկիլճէ իլէ թիւրքճէ լուղէթ քիթապը 119
Լութֆը իլահինին զալէպէսի 157
Լօնտրանըն սօգադլարը 159
«Խայր իշլէմէքտէն օսանմայալըմ» 37
Խաչ թաշըմագ 71
Խասթալըզըն էօնիւնիւ ալմագ 158
Խօշնուտասուլլուգ 13
Կամպէթա 134
Կէլէճէք սէնէ իչիւն փաղար կիւնիւ տէրսլէրի 155, 159
Կէյվէտէն պիր մէքթուպ 11
Կէնճ պիր շէհիտ 173
Կէնճ վարլէրէ նասիհաթ 101
Կէչէն 1876 սէնէսի իւզէրինէ միւթալէա 5
Կէօզ 111, 122
Կէօզլիւք գուլլանմագ 162
Կէօվէրճին վասիթասյէ մուխասէրէ 182
Կիլիկիա Իթթիհատընըն օնալիրինճի սէնէվի մէճլիսի 119
Կիւնահ 45, 190
Կիւնէշ 166, 190
Կիւնէշին զեյասը 174
Կզլոպատարանըն իյնէսի թէսվիյէ օլունան տիքիլի թաշ 190
Կոմիտուկիոսուն նէսլի 110
Հագիգաթըն թէէսիրի 187
Հագիգաթըն զալէպէսի 1, 9, 17, 29, 37
Հավատասաթը տինիյէ 11, 90, 150, 174
«Հէր չէյի թէճրիւպէ էտիպ էյի օլանը թութընըզ» 133, 141
Հինտիսթանատա գահթ 159
Հինտիսթանատա պէյազ ֆիլէ էտիլէն հիւրմէթ 34
Հինտիսթանը պիր հիւքմատարըն տինի Մէսիհիյի գաղուլ էթմէսի 154
Հինտիսթանը պիր տուլ դարընըն վէֆաթը 110
Հինտիսթանատա փաղար կիւնիւ մէքթէպլէրի իչիւն մէսէրրէթ ալայը 73
Հինտիսթանատա Բրիտթիյանըզըն թէրաղդիսի 73
Հինտլիէրին պիր ֆըրգասը 22
Հիւմա եախօտ ճէննէթ գուշու 198
Հուրրիյէթի հագիգիյէ 5
Հօմ մէքթէպլինին իմթիհանը 119
Ղայէթ ուֆաղ պիր պէօճէք 174
Ղարիպ պիր հալ 19
Ղաֆիլ պիր հօլիւմ 71
«Ճանըմըն հալինի սորան եօգ տուր» 29
Ճափօն 170
Ճափօնլուլարըն փէչկիրլէրի 186
Ճէսէտի ինսանատա պուլունան պէսլէյիճի ալէթլէր 194
Ճէսէտի ինսանատա պուլունան օյնագլար 158
Ճէսէտի մումեալամագ 166
Ճէսիմ պիր խապլինէ 82
Ճէօմրատճէ վէրմէնին սէպէպլէրի 189
Ճիպլինատէն պիր մէքթուպ 171
Ճօղրաֆիա 94
Մագպուլ տուա էթմէլիյիզ 179
Մանիսա 170
Մարաշ կէնճլէրինին Բրիտթիյան ուխուվվէթի 27
Մարաշատան պիր մէքթուպ 11, 79, 125, 147
Մէմալիքի միւհիթմիւտ թալիմ ու թէրպիյէ 74
Մէմալիքի շահանէնին Ռումէլի զըթասընատա հարէքեաթը ասքէրիյէճէ մուհիմմ եօլլար 33
Մէճնունիյէթ 206
Մէվատտը միւթէնէվվիյէ 147, 150, 154, 166
Մըսըրատան պիր մէքթուպ 38
Մր. Գաֆինին մէղարը 79
Մր. Կլատսթօնուն թէրճիւմէի ահվալի 114
Մր. Մուտինին մէճլիսլէրի 17
Մր. Մուտինին պիր վազը 63
Միւնասիպէթսիզ վազլար 19
Միւֆիա քէլամլար 161 193
Միքրոնէզիա 138
Մովսէսին թէրճիհ էյլէտիյի չէյ 149, 157, 165, 173
Մուզայադատա օլան միւմինին ֆէրեատը. իլահի 58
Մուզիրը պիր ատէթ 87
Մուխալիճատէն պիր մէքթուպ 30
Մուխապէրէ կէօվէրճինլէրինատէն պիրինին սիւրատը 203
Մուխպիրլէրիմիզէ ճէվապ 127, 138
Մուհամմէտ Ալի փաշա 139
Մուհապպէթ նէ՞ եափմըշ տըր 49
Մուհարէպէ 130
Մուճնուսունատա Փրոթէսթանթ քիլիսէսինին ահվալը հապերէսի 42
Մուվաֆֆագիյէթ պուլմագ իչիւն ատէմ քէնտինէ կիւվենմէլի 114
Մուվաֆֆագիյէթ պուլմանընը սէպէպլի 13
Յոբուն քիթապը 41
Յորդանան 82
Նազարէթ 90
Նինուէնին խարապալարը 50
Նինուէ շէհրի 42
Նինուէ շէհրինին վիրանէլէրի 54
Նիքսարատան պիր մէքթուպ 75
Շամ 102
Շապին Դարա Հիսարընատան պիր մէքթուպ 147
Շէրապ գուլլանմագ 70
Շէրիմթը Մուսավիյէնին Քրիսթիյանլար իչիւն տէրէճէի էհէմմիյէթի 125
Ուզագատան սէս իչիթտիրմէք 114
Ույուգլայան ասքէր 126
Ուրիմ վէ Թումիմ 138
Ուզուն Լօմր 90
Զանզըբարատան պիր մէքթուպ 175
Զէքիրիկ ղըրղընը 78
Զին 21, 170
Զինլիլէրին խօտիէսէնտիյի 186
Զինտէ գահթ 202
Զինտէ զիրաաթ 22
Զօճուգլարա միւժտէ 203
Զօճուգլարա պիր տէրս 189
Զօճուգլարը թագիր էթմէք 21
Զօսան վէ ճէմատաթ 63
Պալըքէսէրատ մէքթէպ իմթիհանը 143
Պալըքէսէրատէն պիր մէքթուպ 203
Պայզուրթ 118
Պանաբրատատան պիր մէքթուպ 127, 195
Պաշգալարա եարտըմ էթմէք 114
Պաշգալարընա մուավէնէթ էթմէք 131
Պէկիր էթի 171
Պէն սանա միւհթաճ իմ. իլահի 38
«Պէն տիւնեանընն նուրու իմ» 33
Պէօյիւք պիր չան 163
Պէօյիւք պիր տէֆինէ 86
Պիլմէճ 138
1877 սէնէնին խիթամը 205
Պիր ատա վէ օնուն տօսթու 198
Պիր ատէմ նէ՞ եօլ իլէ սահիհ Քրիսթիյան օլապիլիր 53, 61, 69, 77, 83, 93, 101
Պիրատէր, կէլէճէքմիսին. իլահի 138
Պիր իչի թամամ վագթընտա իճրա էթմէք 187
Պիր միլէթէ վաճիպ օլան տույղու 173
Պիր պէօյիւք գուսուր 113
Պիր սէհվին թատհիհի 13
Պիր սիւալ 11
Պիր քէօյլունուն ճէվապը 129
Պրուսատա էօքսիւպիանէ 11, 178
Պօրու իչինտէն մէքթուպ վէ սարէկ կէօնտէրմէք 122
Պօրտա էսֆինիիզ պիր վագտա 33
Սատէթի հալ 163
Սալը ճէտիտ միւսլարէք օլսուն 1
Սամարիա 122
Սամսունատա մէքթէպ իմթիհանը 30
Սանտվիչ տատալարը 146
Սաչ 55
Սատըգ պիր տօսթ 117
Սարը Համզատան պիր մէքթուպ 39
Սէլամէթաֆ մի սին 157
Սէլամէթ տէյիր իլլա մուխալէֆէթ 197
Սէհվ 103
Սէրիսօշլուգ պէլասը 106
Սըզընճաճագ օտալար 91
Սիտնատա Ինճիլին ինթիշարը 106
Սիվասատա էսքի պիր մէտրէսէնին գափուսու 194
Սիւալըն ճէվապը 47
Սիւնկէր չըգարմագ 198
Սիոն 2
Սուսանթրա 54
Սունկուրլուատան պիր մէքթուպ 78
Վարիպին իչի 15, 19
Վարիսէլէրէ լաղըմ օլան թէրպիյէ 166
Վարիսէլէրէ խիթապէն մէքթուպ 43, 111, 123, 150
Վարիսէյն իչիւն պէօյիւք պիր կիւճիւք 171
Վար խաչտա բահաթ. իլահի 162
Վաֆթիզ 94, 99
Վէֆաթ 94, 139
Վիքթօր Հիւկո 146
Տէմիր փասընը չըգարմագ 110
Տէրտ փօթասընտա գալլ օլունմուշ օլան պիր ճան 107
Տինի Մէսիհիյի գաղուլ էթմիշ օլան եէհուտիլէր 118
Տինի Մէսիհինին թէէսիրաթը 173
Տինսիզլէրին համագաթը 155
Տիւնեանընն սէքէնէսի 107
Տիւնեատա նիչիւն աղրը վար 37
Տիւշիւնմէքսիզին սէօյլէմէք 185
Տուա 107
Տուա ճէմիյէթի 82
Տրայանոսուն տիվարը 151
Տօղրուլբուգ 53
Բուհ իլ գուտս 197
Բումտիկինատէն պիր մէքթուպ 73
Բուս ասաքիրի վէ Քիթապը մուգատատէս 190
Բուսիա իմիէրաթօրու 26
Բուսիանընն գուվվէի ասքէրիյէսի 30
Բուսիանընն թիւրքիա իլէ մուհարէպէլէրի 45
Բուսիատա ահվալը տինիյէ 62
Բուսիատա գուրթլար 150
Բօմատա Սուրբ Պետրոս քիլիսէսի 110
Բօպէրթ գօլէճ 123, 127, 130, 139, 142, 147
Փաղար կիւնիւ մէքթէպլի տէրսլէրի 73
Փատիշահընն եիւրէյլի Բասպլընն էլինտէ տիր 47
Փարլագ թարաֆա պագ 69
Փավիրիւս 139
Փութիէրէսթէլէրին սէֆալէթի 183
Փրուսիա մէքթէպլէրի 141
Փրոթէսթանթլարընը Քիթապը չէրիֆի 58
Փօլիթիգա հավատիսի 4, 8, 12, 16, 20, 24, 28, 32, 36, 40, 44, 48, 52, 56, 60, 64, 68, 72, 76, 80, 84, 88, 92, 96, 100, 104, 108, 112, 116, 120, 124, 128, 132, 136, 140, 144, 148, 152, 156, 160, 164, 168, 172, 176, 180, 184, 188, 192, 196, 200, 204, 206
Քէլամաթը միւֆիտէ 149, 169, 181
Քէհրիւպա 163
Քէմիքէր 151
Քէնտինէ ֆարզ օլանը էթմէք 133
Քէնտի սէօզիւ իլէ թութուլան պիր Պրահմին 17
Քէնտի քէնտիլէրինի էօլտիւրէնլէր 82
Քիթապը մուգատատէսին թէրճիւմէլէրի 39, 66
Քիթապը չէրիֆ 145
Քիթապը չէրիֆի նասըլ օգուտալը 23
Քիթապը չէրիֆի վէ ամէլէ 139
Քիլիսէ խարէսմանտէ սուսի մուամէլաթ 31, 95
Քիլիսէնին գուվվէթի 61
Քիմիաի հագիգի 195
Քիչիւք եանլըշ պէօյիւք գիյան կէթիրիր 13
Քիւրէի արզ 198
Քրիսթիյանընը թէէսիրի 183
Քրիսթիյանլըզընը զուհուրու 1, 13, 25, 33, 41, 49, 57, 65, 73, 81, 89, 97, 105, 113, 121, 129, 137, 145, 153, 161, 169, 177, 185, 193, 201
Քրիստոսա նիյազ. իլահի 123
Քրիստոս հէմ Ալլահ հէմ ինսան տըր 201
Քրիստոսուն գըյամը 57
Քրիստոսուն խամինէ 189
Քրիստոսուն խաչը. իլահի 10
Քրիստոսուն քէֆարէթի 109
Օգիանոսուն տէրինլիյի 183
Ֆէնա գօգան նէֆէս 166
«Ֆէրաղաթ էթմէյէրէք տուա էտինիզ» 105
Ֆիլին խօրթուսմու 147
Ֆրանսատա խասթախանէլէր 165

Ամէրիգա միսիոնէրլէրի շիրքէթի Դարաֆընատան Միւհէլլիֆի զաղէթա ճ. Բ. կրին

ԻՍԹԱՆԲՈԼ
ՄԱԹՊԱԱՏ ԱՐԱՄԵԱՆ
Զաքմազճըլար Ցակոբեան խան Նում. 12.